

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida)	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish....	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globallashtirish sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari.....	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М.Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish ..... Xamidova Z. U.	495
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati..... Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	501
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi..... Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	505
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish..... Shaymatova Nargiza Ashurovna	511
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari..... Shodmonova Odina G'ofur qizi	516
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili..... Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	520
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati..... Eldor Uskanov	525
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari ..... Yusupova Jamila Karamatdinovna	530
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida) ..... Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	534
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash..... Sobirov Azizbek Avzbekovich	541
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari..... Gadaev Ismat Yadgarovich	548
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar ..... Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	551
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari..... Kobilova Nasiba Xurramovna	554
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy ..... Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	561
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market..... Musyeva Shoira Azimovna	566
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi..... Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	570
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish..... Rashidova Xadicha Tursunalievna	575
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modellashtirish yo'llari ..... Raxmanov Mexridin Sindarovich	581
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba..... Tashmatov Rustam Xusanovich	586
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari ..... Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	592
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti..... Zilola Jumanova	595
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан ..... Абдуллоев Фуркат Олимджонович	602
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана..... Кадиров Алишер Исмаилович	607
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов ..... Раупов Жамшид Рашидович	611

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолатдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махомадризовна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

O'ZBEKISTON MEHNAT BOZORIDA YOSHLARNING ISH BILAN BANDLIK DARAJASINI OSHIRISH

Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich
O'zMU, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bahromov Shahzod Fazliddinovich
O'zMU 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistondagi globallashtirish sharoitida ish bilan band bo'lmagan yoshlarni ish bilan ta'minlash bo'yicha yangi mexanizmlarni joriy etish, ehtiyojmand aholini mehnat faoliyatiga jalb qilishda qulay shart-sharoitlar yaratish, shuningdek, yangi ish o'rinlarini tashkil etgan tadbirkorlik subyektlari faoliyatini yanada rag'batlantirish maqsadida mamlakatimizda islohotlar va chora-tadbirlar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: bandlik, yoshlar, mehnat bozori, mexanizm, tadbirkorlik, ishsizlik, soliq, kredit, infratuzilma, emigrant, iqtisodiy sektor, YaIM, tendensiya, ta'lim.

Abstract: In this article, in order to introduce new mechanisms for ensuring employment for unemployed youth in the context of globalization in Uzbekistan, creating favorable conditions for attracting low-income people to work, as well as further stimulating the activities of business entities that created new jobs, reforms and measures in our country, events are analyzed.

Key words: employment, youth, labor market, mechanism, entrepreneurship, unemployment, tax, credit, infrastructure, emigrant, economic sector, GDP, trend, education.

Аннотация: В данной статье в целях внедрения новых механизмов обеспечения занятости безработной молодежи в условиях глобализации в Узбекистане, создания благоприятных условий для привлечения малообеспеченного населения к работе, а также дальнейшего стимулирования деятельности субъектов предпринимательства, создавших новые рабочие места, реформы и меры в нашей стране - анализируются события.

Ключевые слова: занятость, молодежь, рынок труда, механизм, предпринимательство, безработица, налог, кредит, инфраструктура, эмигрант, сектор экономики, ВВП, тренд, образование.

KIRISH

Bugungi kunda Respublikada olib borilayotgan chuqur ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar va amalga oshirilayotgan islohotlar davlatning har bir hududida o'zining ko'zga ko'rinarli ijobiy samarasini ko'rsatmoqda. Inson salohiyatining raqobatbardoshligini oshirish ko'p jihatdan yoshlar mehnatidan foydalanish sohasida qanday dasturlar belgilanganligiga bog'liq.

Sitatistika ma'lumotlariga qaraganda, dunyodagi 1,2 milliard yoshlarning deyarli 88 foizi rivojlanayotgan mamlakatlarda istiqomat qiladi. Dunyo miqyosida yoshlar ishlaydigan kambag'allarning taxminan 24 foizini tashkil qiladi va bu dinamika, ayniqsa, Afrikada yaqqol namoyon bo'ladi, u yerda yoshlarning 70 foizdan ortig'i

kuniga 2 AQSh dollari yoki undan kam daromad bilan kun kechiradi. Dunyo yoshlari sonining o'sishi kutilayotgan bo'lsa-da, yosh ayollar va erkaklar uchun bandlik va tadbirkorlik imkoniyatlari cheklanganligicha qolmoqda, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarning iqtisodiy jihatdan turg'un qishloq joylarida yashovchilar uchun ishsizlik darajasi yuqoriligi qolmoqda ^[1].

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 5-apreldagi "Yoshlarga yer ajratish orqali ularning daromadlarini oshirish va bandligini ta'minlash, shuningdek, yangi yer maydonlarini o'zlashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-153-son qarori qabul qilindi ^[2].

Qarorga ko'ra, tuman hokimliklari zaxirasidagi 60 ming gektar yer maydoni elektron onlayn auksion savdolariga qo'yilib, dehqon xo'jaliklarini tashkil etish uchun yoshlarga ijaraga beriladi hamda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishdan sotishgacha bo'lgan zanjirni qamrab oluvchi yangi tizim joriy etiladi.

60 ming gektar yer maydonini ijaraga berish bo'yicha elektron onlayn auksion savdolari "E-auksion" elektron savdo platformasi orqali "mahalla yettligi"ning tavsiyasi bilan shakllantiriladigan ro'yxatga kiritilgan yoshlar (talabgorlar) o'rtasida o'tkaziladi va yer maydonlarini ijaraga berish bo'yicha elektron onlayn auksion savdolari g'oliblariga yer uchastkasi narxini 10 yil muddatga teng ulushlarda foizsiz bo'lib-bo'lib to'lashga ruxsat beriladi hamda zakalat puli BHMning 1 baravari (340 ming so'm) miqdorida belgilanishi ko'zda tutilgan.

Ushbu tadqiqotning maqsadi yoshlar mehnat bozorining muhim qismini tashkil qilish, ularning layoqatli, bilimli hamda malakali bo'lishi mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligini ta'minlashdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun hal qilinishi kerak bo'lgan vazifalar:

- Yoshlarning kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirish dasturlarini takomillashtirish;
- O'zbekistonda yoshlarning ishsizlik darajasiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar va omillarni aniqlash;
- Mehnat bozorida yoshlar bandligini tashkil qilish mexanizmini takomillashtirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqish;
- Yoshlarni tadbirkorlikka jalb qilish va ularga kichik biznesni rivojlantirishda yordam ko'rsatish.

MAVZU YUZASIDAN ADABIYOTLAR TAHLILI

Mehnat bozori asoslarining, ishlab chiqarish munosabatlarining turli bosqichlarida rivojlanishi va transformatsiyasi, uning ishlash qonuniyatlari klassik olimlar A.Smit, D.Rikardo, J.B.Sey va boshqalarning asarlarida tahlil qilingan ^[3; 4; 5].

Yoshlarni ish bilan ta'minlash bo'yicha uslubiy qoidalarni ishlab chiqishgan MDH davlatlari olimlari L.N.Sosnovskaya, A.Kashapov, L.A.Kostin, B.D.Breev va boshqa zamonaviy olimlarning ilmiy asarlarida o'z aksini topgan ^[6; 7; 8; 9].

Mahalliy ilmiy adabiyotlarda yoshlar mehnat bozorini takomillashtirish, hududlar kesimida ishsizlik darajasini pasaytirish kabi ko'plab masalalar olimlarning diqqat markazidagi mavzular hisoblanadi. Respublika yoshlar bandligini oshirishga salmoqli hissa qo'shgan olimlar orasida N.U.Arabov, B.X.Umurzakov va Z.Y.Xudoyberdievlarni qayd etish mumkin ^[10; 11; 12].

Mazkur olimlarning ilmiy ishlari va tadqiqotlari mahalliy ilm-fan rivojiga katta hissa qo'shdi, hamda mehnat va bandlik sohasida metodologiyaning shakllanishiga yordam berdi. Shu bilan birga, ushbu sohada mahalliy va xorijiy iqtisodchi olimlarning ko'plab asarlari mavjudligiga qaramay, yoshlar mehnat bozorini tartibga solish mexanizmini takomillashtirish masalalari maxsus tadqiqotlarni talab qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ilmiy maqolani tayyorlash jarayonida ma'lumotlarni tizimli tahlil, analiz guruhlash, taqqoslash hamda ekspert baholash usullaridan unumli foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJA

Hozirgi davrga kelib, inson salohiyatining raqobatbardoshligini oshirish ko'p jihatdan yoshlar mehnatidan foydalanishga bog'liq bo'lib qolmoqda. Hozirgi yoshlar ko'p jihatdan jamiyatlardagi siyosiy va iqtisodiy jarayonlarga ta'sir ko'rsata olishi, shu bilan bir qatorda, yoshlar ishga joylashishda katta qiyinchiliklarga uchrayotgan ijtimoiy nochor toifalardan biri hisoblanishiga alohida e'tibor qaratilgan.

Yangi O'zbekistonni barpo etish jarayonida, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash uchun yoshlarning drayverlik imkoniyatlarini amalga oshirishga munosib shart-sharoitlar yaratilishi bilan bir qatorda mehnat bozorlarida yosh ishchi kuchi raqobatbardoshligini oshirish, mehnat resurslaridan to'liq va samarali foydalanish shuningdek, oliy o'quv yurtlarida o'qitish hamda malaka oshirish kabi yo'nalishlarda keng qamrovli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Respublikada 29 yoshgacha bo'lgan aholi soni 18 millionni tashkil qiladi. Bu Yevropa va Markaziy Osiyo (YeMO) mintaqasidagi boshqa davlatlar bilan taqqoslaganda eng yuqori ko'rsatkich hisoblanadi. Mamlakatda

mehnatga layoqatli aholi soni yaqin o'n yilda 12 foizga o'sishi, 2045-yilga borib eng yuqori darajaga yetishi kutilmoqda.

Shuningdek, "O'zbekistonda 15–24 yoshlilar orasida "umidsizlikka tushgan" yoshlarning ulushi 5%ga yetadi, 25-29 yoshli yoshlar orasida esa 4%gacha kamayadi. YeMO mintaqasidagi aksariyat qo'shni mamlakatlarda bu ko'rsatkich 2,5%dan kamroq. Bunga asosiy sabab esa, qishloq joylarda ish o'rinlarining yetishmasligi va ishchi kuchiga talabning sustligi, norasmiy bandlikning yuqori darajasi yoshlar o'rtasida haq to'lanadigan mehnat bilan band bo'lishda asosiy to'siq hisoblanadi" [13].

So'nggi yillarda Respublikada yoshlar bandligiga juda katta e'tibor berilmoqda va bandlar soni oshmoqda. 2023-yilda mehnat organlari tomonidan hududlar kesimida ishsiz yoshlarni ishga joylash, kasbga o'qitish, jamoat ishiga jalb etish, ishsizlik nafaqasini tayinlash va yoshlarga subsidiyalar ajratish kabi yo'nalishlarda ko'plab amaliy ishlar amalga oshirilgan (1-jadval).

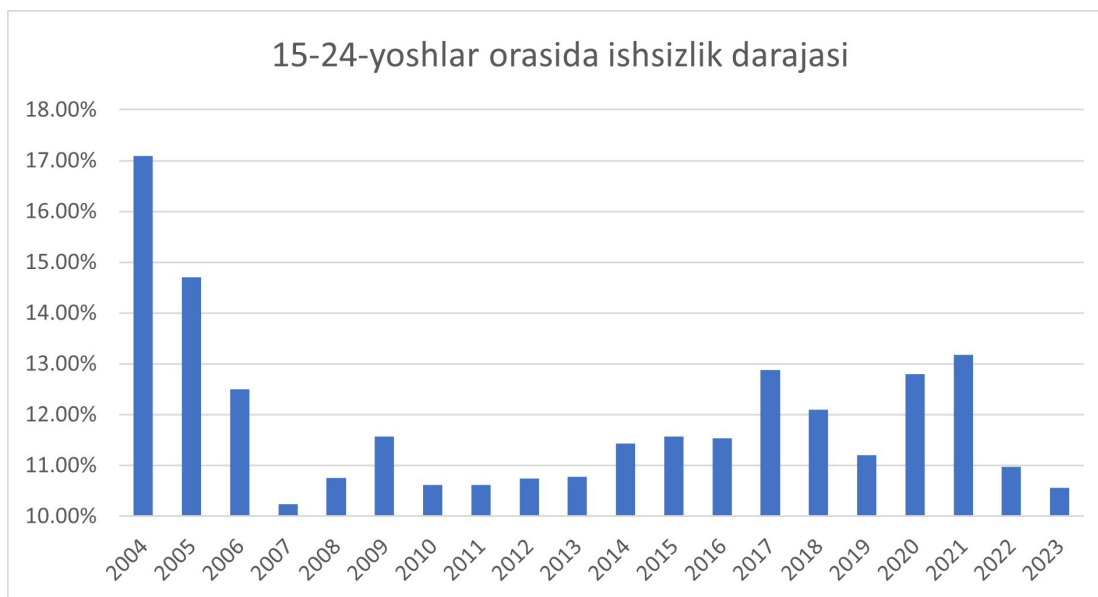
1-jadval: 2023-yilda mehnat organlari tomonidan yoshlarni ishga joylashtirish holati (ming kishi) [15]

№	Hududlar nomi	Ko'rsatilgan xizmatlar	Ishga joylashganlar	Kasbga o'qitilganlar	Jamoat ishiga jalb etilganlar	Ishsizlik nafaqasi tayinlanganlar soni	Yoshlarga ajratilgan subsidiyalar
1	Qoraqalpog'iston Respublikasi	21490	11445	6598	1584	1240	623
2	Andijon	15239	7559	3769	1718	673	1520
3	Buxoro	19509	11318	3994	1805	1660	732
4	Jizzax	13430	6273	4305	1561	250	1041
5	Qashqadaryo	21409	10869	6073	1862	1473	1132
6	Navoiy	8902	4892	2353	777	682	198
7	Namangan	19134	10820	5315	1560	522	917
8	Samarqand	21341	10876	5276	1637	1432	2120
9	Surxondaryo	17342	6796	6215	2098	690	1543
10	Sirdaryo	11599	5507	2666	1308	1604	514
11	Toshkent v.	20433	10848	5547	1521	2084	433
12	Farg'ona	17153	9056	4497	2573	679	348
13	Xorazm	17363	8716	5875	1583	896	293
14	Toshkent sh.	14678	8885	3907	576	62	1248
15	Jami	239022	123860	66390	22163	13947	12662

Respublikada 2023-yilda mehnat organlari tomonidan yoshlarga ko'rsatilgan xizmatlar samaradorligi sezilarli darajada yaxshilangan. Jami 239,022 ming yosh turli xizmatlardan foydalanib, ularning 123,860 ming nafari (51,8%) ishga joylashtirilgan. Shu jumladan, 66,390 ming yosh (27,8%) kasbga o'qitilgan, 22,163 ming nafari (9,3%) jamoat ishlariga jalb etilgan, 13,947 ming yoshga (5,8%) ishsizlik nafaqasi tayinlangan va 12,662 ming yosh (5,3%) esa turli subsidiyalar bilan ta'minlangan.

2022–2026-yillarda Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasida umumta'lim maktablari bitiruvchilarining kasbiy mahoratini oshirishga ko'maklashishning davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan tizimini tashkil etish muhim jihat sifatida belgilangan. Strategiyaning asosiy maqsadi hukumatning yoshlar masalalariga yondashuvini takomillashtirishdan iborat va yoshlarga arzon va sifatli ta'lim berish, shuningdek, ularning bandligi uchun shart-sharoit yaratish, mehnatga integratsiyalashuvi uchun qulay shart-sharoitlarni ta'minlash kabi asosiy ustuvor yo'nalishlardan iborat. Davlatning sa'y-harakatlari mamlakatimiz taraqqiyotini yuksaltirishdek asosiy maqsadni qo'ygan holda, yoshlarning ko'nikma va malakaga ega bo'lishini ta'minlashga qaratilgan.

15-24 yoshli yoshlarning ish bilan ta'minlanishi har qanday hududda ijtimoiy-iqtisodiy farovonlik va taraqqiyotning muhim ko'rsatkichidir. Yoshlar ishsizligining uzoq muddatli yoki yuqori ko'rsatkichlari ijtimoiy tartibsizliklar, ish kuchining kechikishi va uzoq muddatli martaba muammolari kabi keng qamrovli salbiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Ushbu tadqiqot 2004-yildan 2023-yilgacha bo'lgan 19 yillik davrda ma'lum O'zbekiston hududida 15-24 yoshli ishsizlik darajasi tendensiyalarini o'rganadi (1-rasm).

1-rasm: 15-24-yoshlar orasida ishsizlik darajasi ^[14]

Yuqorida qayd etilgan ma'lumotlardan kelib chiqib, O'zbekistonda yoshlar o'rtasidagi ishsizlik darajasi hozirgi kunda eng dolzarb masalalardan biri ekanligini ko'rishimiz mumkin.

Respublika hududida 2004-yilda ishsizlik darajasi 17.09 %ni tashkil qilgan bo'lsa, 2007-yilga kelib bu ko'rsatkich 10.24 %ga pastlagan. 2010-yil 10.62%ga, 2015-yil 11.57 %ga, 2020-yil 12.08 %ga, 2023-yil esa 10.56%ga yetgan. Yillar davomida qaraydigan bo'lsak, so'ngi yillarda olib borilayotgan islohotlar va imkoniyat natijalarida sezilarli darajada kamaygan.

Yoshlar ishsizligi darajasi hozirgi vaqtda ishsiz lekin ish izlayotgan 15 yoshdan 24 yoshgacha bo'lgan iqtisodiy faol aholi ulushini bildiradi. Yoshlar orasidagi ishsizlik darajasi uzoq muddatli ishsizlar yoki kunduzgi talabalar kabi iqtisodiy faol bo'lmagan shaxslarni o'z ichiga olmaydi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-fevraldagi PF-37-son "O'ZBEKISTON-2030" strategiyasini "Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash yili"da amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida"gi Farmoni qabul qilindi. Farmonda ko'plab ustuvor maqsadlar qo'yilgan:

- "Yoshlar daftari" jamg'armasi mablag'lari yoshlarni chet tillari va kasb-hunarga o'qitish maqsadlariga yo'naltiriladi.
- yoshlarni zamonaviy kasblarga o'qitish bo'yicha "Ustoz" maxsus platformasi ishga tushiriladi va dastlabki bosqichda mazkur platforma orqali 250 ming nafar yoshlar qamrab olinadi.
- yosh xotin-qizlarni tadbirkorlik, marketing, grafik-dizayn kabi zamonaviy kasblarga o'rgatish uchun "Qizlar akademiyasi" platformasi ishga tushiriladi va bu orqali yosh xotin-qizlar uchun turli tanlov, loyihalar, o'quv oromgozlari, stajirovkalar tashkil etiladi ^[16].

Shuningdek, iste'dodli va iqtidorli yoshlar "Yoshlar balansi" asosida vazirlik va idoralar, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari, davlat ishtirokidagi korxona va tashkilotlar hamda oliy ta'lim tashkilotlari rahbarlariga birlashtiriladi va mazkur rahbarlar har oyda kamida bir marotaba o'zlariga birlashtirilgan yoshlar bilan uchrashib, ularning muammolarini hal qilish va salohiyatini yuzaga chiqarish, ularni talab yuqori bo'lgan kasb-hunarga o'qitish orqali bandligini ta'minlash, hayotda o'z o'rnini topishi, shuningdek, huquqiy ongi va madaniyatini yuksaltirishga har tomonlama ko'maklashadi.

Mazkur dasturda belgilangan tadbirlar yoshlarni iqtisodiy va ijtimoiy faollashtirishga, ularni talab yuqori bo'lgan zamonaviy kasb-hunarlariga o'qitishga, yosh xotin-qizlarning tadbirkorlik va marketing sohalaridagi malakalarini oshirishga, iste'dodli yoshlarni idoraviy rahbarlarga "Yoshlar balansi" asosida birlashtirib, ularning salohiyatini rivojlantirish va bandligini ta'minlashga qaratilgan.

Shu bilan birga, "Yoshlar daftari" jamg'armasining mablag'lari yoshlarni chet tillari va kasb-hunarlarini o'rganishlariga yo'naltirilishi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu chora-tadbirlar yosh avlodni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning bilim va malakalarini oshirish, bandligini ta'minlash va tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantirish orqali mamlakatimizning 2030-yilgacha bo'lgan istiqboldagi barqaror rivojlanishiga poydevor bo'ladi.

Yoshlar davlatning iqtisodiy va ijtimoiy tuzilishini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ularning faol ishtiroki iqtisodiyot farovonligini ta'minlash va barqaror rivojlanish uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Respublika yoshlarga bevosita ta'sir ko'rsatadigan asosiy iqtisodiy ko'rsatkich tahlil qilinib, ularning bandlik istiqbollari, iqtisodiy o'sish, investitsiya imkoniyatlari, ta'lim darajasi va emigratsiya shakllariga oydinlik kiritadi (2-jadval).

2-jadval: O'zbekistonda yoshlar mehnat bozorining prognoz ko'rsatkichlari 2022–2026-yillarda, %^[17]

Yillar	Iqtisodiy faol aholi tarkibida band bo'lgan yoshlar ulushi	Aholi jon boshiga YalMning o'sish sur'ati	Aholi jon boshiga asosiy kapitalga investitsiyalarni o'zlashtirish darajasi	Oliy ma'lumotli yoshlar foizi	Jami chet elga ketganlar orasida yoshlarning ulushi
2022	31.055	101.929	121.404	8.373	21.285
2023	31.094	101.581	122.925	8.414	19.712
2024	31.133	101.233	124.447	8.455	18.138
2025	31.173	100.885	125.969	8.495	16.565
2026	31.212	100.536	127.491	8.536	14.991

Iqtisodiy faol aholi tarkibida band bo'lgan yoshlarning ulushi bosqichma-bosqich o'sib bormoqda va 2022-yildagi 31,055%dan 2026-yilda 31,212%gacha ko'tarilishi prognoz qilinmoqda hamda ushbu tendensiya yoshlarning mehnatga integratsiyalashuvi kuchayib borayotganidan dalolat beradi.

O'zbekistonning yoshlarining ilg'or ta'lim olishlari uchun keng qamrovli ishlar olib borilmoqda. 2022-yildan 2026-yilgacha ushbu ko'rsatkich 8,373% dan 8,536% gacha ko'tarilib, izchil o'sish tendensiyasini namoyish etadi. Ushbu yuksalish hukumat va ilmiy muassasalarning oliy ta'lim imkoniyatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va mamlakat yoshlari o'rtasida ilmiy izlanishlarni rivojlantirish bo'yicha birgalikdagi sa'y-harakatlarini taklif qiladi. Emigrantlarning umumiy sonidagi yoshlar ulushini qamrab oluvchi ushbu ko'rsatkich 2022-yildan 2026-yilgacha sezilarli pasayish trektoriyasini ko'rsatadi va 21,285% dan 14,991% gacha kamayishi prognoz qilinmoqda. Ushbu ko'rsatkichning kuzatilgan pasayishi turli omillar bilan bog'liq bo'lishi mumkin, jumladan, ichki ish bilan ta'minlash istiqbollari, qulay siyosat yoki yosh avlodning mamlakatdagi kelajagiga nisbatan o'zgaruvchan qarashlar. Shunga qaramay, asosiy drayverlarni har tomonlama tahlil qilish oqilona strategiya va siyosatni shakllantirish uchun foydali bo'ladi.

2023-yil 11-aprel kuni O'zbekiston Prezidenti rahbarligida "Yoshlar siyosati sohasidagi ishlar natijadorligini oshirish hamda ular bilan ishlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari" to'g'risida videoselektor yig'ilishi o'tkazildi.

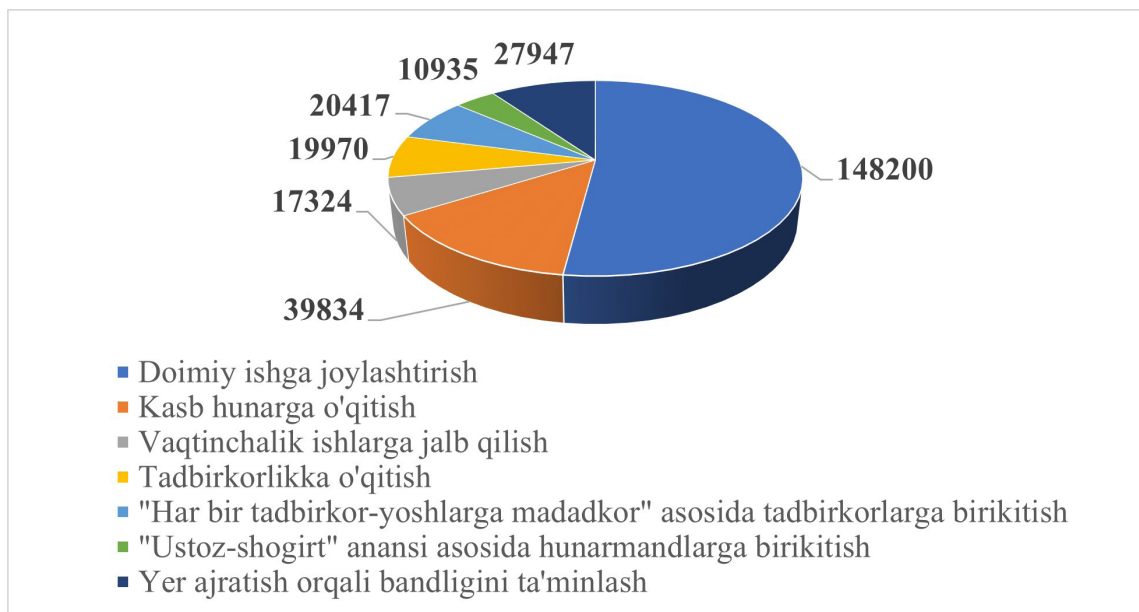
Unda yoshlar bandligini ta'minlash borasida tegishli vazirlik va idoralar tomonidan keng ko'lamli chora-tadbirlar rejasi ishlab chiqilib tasdiqlandi. Ushbu rejada quyidagi asosiy yo'nalishlar belgilangan:

1. Ish bilan ta'minlash orqali bandlikka erishish. Bu borada bitiruvchilarni mavjud bo'sh ish o'rinlariga joylashtirishga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, korxona va tashkilotlar bilan hamkorlik qilib, ularning kadrlar ehtiyojini qondirish ko'zda tutilgan.
2. Kasbiy tayyorgarlik va malaka oshirish dasturlari. Bitiruvchilarni kasb-hunarga o'qitish, ularning tadbirkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish nazarda tutilgan. Bu borada maxsus o'quv kurslari va treninglar tashkil etiladi.
3. Jamoat ishlari va subsidiyalar bilan ta'minlash. Bitiruvchilarni haq to'lanadigan jamoat ishlariga jalb qilish, shuningdek, subsidiyalar ajratish orqali ularning bandligiga ko'maklashish rejalashtirilgan.
4. Tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash. Bitiruvchilarni tadbirkorlikka undash, ularni amaliy yordam bilan ta'minlash, shuningdek, moliyaviy qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari nazarda tutilgan.
5. Hunarmandchilik sohasida bandlikni oshirish. "Usta-shogird" an'analari qayta tiklash asosida bitiruvchilarni hunarmandlarga birlashtirish loyihasi amalga oshiriladi.
6. Qishloq xo'jaligida band qilish. Bitiruvchilarga qishloq xo'jaligi yerlari ajratish orqali ularning bandligini ta'minlash ko'zda tutilgan.
7. O'zini-o'zi band qilish imkoniyatlarini yaratish. Bitiruvchilarni mustaqil ravishda faoliyat yuritishga undash hamda ularni ro'yxatdan o'tkazish borasida chora-tadbirlar belgilangan.

Ushbu chora-tadbirlar yoshlarning mehnat bozoriga muvaffaqiyatli integratsiyalashuvini ta'minlash, ularning bandligini oshirish va shu orqali iqtisodiy farovonlikka erishishga xizmat qiladi.

2023-yilda ishsiz yoshlar va ta'lim muassasalarini bitirayotgan yoshlarni kasb-hunar va tadbirkorlikka o'qitish hamda ishga joylashtirish bo'yicha "Yoshlar bandligi dasturlari" ishlab chiqildi. Bu dasturda asosiy urg'u oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilari, kasb-hunar ta'lim muassasalari bitiruvchilari, umumiy o'rta-ta'lim maktablari bitiruvchilari hamda ishsiz yoshlarga qaratilgan.

2-rasm: Ishsiz yoshlar va bitiruvchilar bandligini ta'minlash yo'nalishlari ^[18]

Ma'lumotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ishchi kuchining salmoqli qismi, taxminan 148 200 nafari rasmiy bandlikka yo'naltirilgan. Bundan tashqari, 39 834 kishini tashkil etuvchi muhim segment kasbiy ta'lim bilan shug'ullanadi, bu esa ishchi kuchidagi malaka bo'shliqlarini bartaraf etishga qaratilgan sa'y-harakatlardan dalolat beradi. Vaqtinchalik ish bilan ta'minlash imkoniyatlari katta ishchi kuchini o'z ichiga oladi, bunday tadbirlarda 17 324 kishi ishtirok etadi. Tadbirkorlik bo'yicha ta'lim dasturlari 19 970 nafar ishtirokchini o'ziga jalb etib, aholi o'rtasida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga intilayotganini ta'kidlaydi.

Bundan tashqari, har bir tadbirkorni qo'llab-quvvatlash tamoyilidan kelib chiqqan holda, yoshlarni tadbirkorlikka integratsiyalashga qaratilgan tashabbuslarga 20 ming 417 nafar jismoniy shaxs jalb etilgan. Xuddi shunday, "Ustoz-shogird" paradigmasi asosidagi ustozlik dasturlari 10 935 nafar hunarmandni jalb etib, bilimlarni uzatish va malaka oshirishga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda yoshlar o'rtasidagi bandlik muammosini hal qilish uchun ko'p qirrali va uzoq muddatli yondashuvlar talab etiladi. Bu jarayon quyidagi choralarni o'z ichiga oladi:

- Ta'lim tizimida islohotlar o'tkazish, yoshlarga soha bo'yicha zarur ko'nikmalar va bilimlarni o'rgatish, turli sohalarda sertifikat dasturlarini rivojlantirish va innovatsion texnologiyalardan foydalanish;
- Kasb-hunar ta'limi va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish kurslarini tashkil etish, yoshlarga turli sohalarda ko'nikmalar olish va ularni amaliyotga tadbiriq etish imkoniyatini beruvchi dasturlarni joriy etish;
- Yoshlarni tadbirkorlik qilishga rag'batlantirish uchun subsidiyalar ajratish, startaplar uchun moliyaviy yordam va reklama qilishni ta'minlash;
- Sarmoya kiritish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, yoshlar uchun innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash, ish bilan bog'liq vaqtlarni osonlashtirish, shuningdek, ularni tadbirkorlik va sarmoyadorlik sohasida rivojlantirishga rag'batlantirish.

Bunday ko'p qirrali yondashuvlar davlat va nodavlat tashkilotlarining hamkorligini talab etadi. Yoshlarga sifatli ta'lim va malaka oshirish imkoniyatlarini yaratish, ularni ish bilan ta'minlash va yangi ish o'rinlari yaratish orqali ushbu muammoni bartaraf etish mumkin. Natijada, yoshlarning o'ziga ishonchi mustahkamlanadi, ular jamiyatning faol a'zolariga aylanadi va iqtisodiy o'sishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatiladi.

Adabiyotlar:

1. Youth employment | Decent Rural Employment | Food and Agriculture Organization of the United Nations (fao.org)
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 5-apreldagi PQ-153-son "Yoshlarga yer ajratish orqali ularning daromadlarini oshirish va bandligini ta'minlash, shuningdek, yangi yer maydonlarini o'zlashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori <https://lex.uz/docs/6867721>
3. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. Книги 1-3. – М.: Директ-Медиа, 2014. – 442 с.
4. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения. – М.: Издательство АСТ, 2022. – 234 с.
5. Жан-Батист Сэй. Трактат по политической экономии. Фредерик Бастиа. Экономические софизмы. Экономические гармонии. –М.: Дело, 2000. -232 с
6. Сосновская Л.Н. Современная ситуация в области занятости // Вопросы экономики. – 1993. – № 12. – С.57-63.
7. Кашапов А. Рынок труда в России // Экономист. – 1993. – № 3. – С. 58-69;
8. Костин Л.А. Российский рынок труда: вопросы теории, истории, практики.- М.: Экзамен, 2002. – 415 с.
9. Бреев Б.Д. Безработица в современной России [Текст] / Б. Д. Бреев // Народонаселение. – 2003. – № 2.
10. Arabov N.U. O'zbekiston Respublikasida mehnat bozori infratuzilmasini rivojlantirish samaradorligini oshirish. –T.: Fan va texnologiya, 2017. –270 b.
11. Umurzakov B.X. va b. Mehnat resurslari shakllanishi va taqsimlanishining hududiy xususiyatlari. – T.: "Lesson press", 2017. 188 b.
12. Xudoyberdiyev Z.Ya. va b. Tadbirkorlik va ishga joylashtirish texnologiyasi. O'quv qo'llanma. – T.: Ilmziyo, 2016.
13. Jahon banki ma'lumotlari <https://www.gazeta.uz/oz/2021/11/15/youth-employment/>
14. Uzbekistan – youth unemployment rate 2004-2023 | Statista
15. Mehnat organlari tomonidan yoshlarni ishga joylashtirish holati www.data.egov.uz/data/
16. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 21.02.2024 yildagi PF-37-son <https://lex.uz/docs/6811936>
17. Doniyorova F. A Mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi AVTOREFERATI. Toshkent – 2023
18. "Yoshlar bandligi dasturlari" <https://mehnat.uz/oz/news/yoshlar-bandligi-dasturlari>

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.